

Rachel Podger voert Cellosuites uit op viool

DANSEN OP BACH

“Bij Bach is het danskarakter essentieel”, vindt barokviolist RACHEL PODGER. Omdat ze de meeste uitvoeringen van Bachs Cellosuites te zwaar en te langzaam vond, besloot ze haar eigen versie op barokviool uit te brengen. Levendig en een octaaf hoger.

Tekst: MYRTHE MEESTER

Foto: THERESA PEWAL

Als kind maakte Rachel Podger al kennis met de *Cellosuites* van Bach, gespeeld door haar moeder, een getalenteerd amateurcellist. Ook de befaamde uitvoeringen van Pablo Casals (1938) en Paul Tortelier (1963) werden vaak gedraaid in huize Podger. Hoewel ze dol was op de suites, miste Podger in deze uitvoeringen het aanstekelijke danskarakter dat voor Bach zo kenmerkend is. “Bijna alle muziek van Bach is doortrokken van dans, zelfs zijn ernstige passies en cantates. De *Cellosuites* zijn expliciet

gebaseerd op dansen uit die tijd; het zijn allemandes, sarabandes en gigues. Hoewel Bach daar zijn eigen smaak aan toevoegde en ze transformeerde tot een abstracte kunstvorm, kun je op zijn *Cellosuites* nog steeds prima dansen.” Dat ontdekte Podger toen ze de suites voor het eerst uitgevoerd hoorde worden op een barokcello. “De muziek kwam tot leven door de lichtheid en veerkracht van de barokke strijkstok en darmsnaren. Dat was echt een openbaring.”

ANDERE INSTRUMENTATIE

Eenzelfde lichtheid en dansbaarheid waardeert Podger ook in Pieter Wispelweys uitvoering van de *Cellosuites*. “Wanneer ik met hem optrad, speelde hij als toegift vaak een stukje uit de suites. In die tijd begon ik tijdens mijn *warming-up* spontaan mijn favoriete delen uit de suites na te spelen, op gehoor.” Ook coachte Podger tijdens een masterclass eens een musicus die de *Cellosuites* op zijn contrabas wilde spelen. “Dat moedigde me aan om vrijer na te denken over de instrumentatie van de suites, en te overwegen om ze als violist op te nemen.” Een ander belangrijk moment was dat waarop Podger – tijdens een van haar reizen – een saxofoonkwartet op straat *Die Kunst der Fuge* hoorde spelen. “Ik bleef staan luisteren en dacht: ‘Wauw, dit is geweldig’. Ik word nog steeds geraakt door de muziek, ook al wordt het niet op zogenaamd ‘passende’ instrumenten uitgevoerd.” Bachs muziek staat blijkbaar boven de instrumentatie; de betekenis, de geest van zijn muziek blijft overeind, op welk instrument ze ook wordt gespeeld. Daarin is Bach een uniek geval.”

TROUW AAN DE VIOOL

“Voor zover ik weet zijn de *Cellosuites* nog nooit door een violist voor publiek uitgevoerd of opgenomen op cd; ik geloof dat ik daarin de eerste ben. Dat was nog niet zo gemakkelijk. In eerste instantie probeerde ik namelijk te klinken als een cello, en dacht ik steeds: ‘Oh nee, ik doe de suites geen recht, ik bereik niet de juiste diepte en resonantie’. Maar mijn producer Jonathan Freeman-Attwood zei: ‘Wees gewoon wie je bent op je eigen instrument. Speel Bach, speel de stijl die je

kent en wees trouw aan de mogelijkheden van je viool, aan de directheid en behendigheid ervan.’ En dat is wat ik deed. Ik liet het drukkende gevoel los dat ik moest klinken als een cello. In feite is het nooit een goed idee om het spel van iemand anders na te bootsen. Vanaf dat moment begonnen de stukken een eigen leven te leiden, en speelde ik ze eindeloos opnieuw. Voorafgaand aan mijn eerste publieke uitvoering, op de Canarische Eilanden, was ik best zenuwachtig. Het Spaanse publiek kent natuurlijk die legendarische uitvoering van Casals, die zich de stukken zo’n beetje heeft toegeëigend. Maar gelukkig reageerde het publiek heel positief: ‘Het klinkt alsof de suites voor viool zijn geschreven’, zeiden sommigen. ‘Ga hiermee door. Je maakt nieuwe dingen hoorbaar in de muziek.’ Dat was heel bemoedigend.”

DANSBAAR EN SPIRITUEEL

Podgers favoriete suite is de *Tweede*, die ze *soul-searching* noemt. “Dat stuk heeft echt een duister, zoekend karakter, zelfs de dansbare delen. Het staat oorspronkelijk in d mineur, maar ik speel het op mijn viool een kwint hoger. Die *Tweede Suite* contrasteert sterk met de *Eerste*, die juist heel zonnig is.” Eenzelfde contrast ervaart Podger tussen de ‘duistere’ *Vijfde* en de ‘glorieuze’ *Zesde Suite*, “die geestelijk heel opwekkend is. Het aantrekkelijke van Bach is die karakteristieke combinatie van spiritualiteit en dansbaarheid. Hij weet die twee op een heel natuurlijke manier met elkaar te vermengen, zowel in zijn religieuze als zijn seculiere muziek. Ik moedigde mijn studenten weleens aan om te dansen op Bachs muziek, of te zingen. Het helpt echt om de muziek te voelen in je lichaam – niet alleen voor de uitvoerder trouwens, ook voor de luisteraar. Het spirituele karakter van Bach is moeilijker te definiëren. Je kunt niet zeggen: ‘Het zit ’m in dit stukje, in dit akkoord of in deze cadens’. In feite is de spiritualiteit in het werk van Bach alomtegenwoordig.” «

De Duits-Britse Rachel Podger (1968), door *The Times* omschreven als ‘the unsurpassed British glory of the baroque violin’, studeerde aan de Guildhall School of Music and Drama in Londen. Ze bracht talloze gevierde albums uit, waaronder *Bachs Vioolsonates en Partita’s* en *Die Kunst der Fuge*. Vorig jaar won Podger de Gramophone ‘Artist of the Year’ Award met haar etherische opname van Bibers *Rozenkranssonates*.

Rachel Podger, J.S. Bach – Cello Suites
Challenge Classics CCS SA 41119 (2 cd's)